

TA ČR METROSPOL: Metodika institucionalizace metropolitní spolupráce prostřednictvím vzniku metropolitního svazku

1. Úvod

Cílem předkládané metodiky je předložit srozumitelný a replikovatelný postup ke vzniku nového institutu metropolitního svazku v území dané funkční městské oblasti v ČR, a to jak v dlouhodobém (s nutností legislativní změny), tak krátkodobém horizontu (bez nutnosti legislativní změny). V tomto ohledu je metodika vedena snahou o univerzálnost a širokou uplatnitelnost navrženého konceptu.

Koncept metropolitního svazku vyžaduje legislativní změnu (horizont cca 2-4 let), avšak během „překlenovacího“ období (krátkodobá varianta; než dojde k legislativní změně) je možné využít stávající legislativní úpravu a otestovat některé prvky konceptu ve specifických podmínkách území vybraných funkčních městských oblastí (FUA, dále také metropolitní oblasti/území či aglomerace). Nutné je oba přístupy rozvíjet paralelně a ve spolupráci, postupovat v úzké součinnosti s národní úrovní a dalšími experty. V metodice jsou proto zohledněny a rozebrány oba přístupy.

Téma institucionalizace metropolitní spolupráce v ČR je značně determinováno politickým aspektem. Metodika se snaží předkládat věcné a odborné argumenty, avšak od politického aspektu zcela neabstrahuje, naopak se snaží nalézat kompromisní řešení při přihlédnutí k aktuální politické vůli k řešení dané problematiky.

1.1 Obecná východiska a předpoklady pro institucionalizaci metropolitní meziobecní spolupráce

Metropolitní spolupráce představuje hierarchicky vyšší úroveň spolupráce obcí ve funkčních městských oblastech. Tato území jsou charakterizována vysokou mírou urbanizace a koncentrací obyvatel, koncentrací ekonomických aktivit, vědy a výzkumu a také intenzivními socio-ekonomickými vazbami (dojížděka apod.) mezi centrem a jeho zázemím. Z pohledu managementu rozvoje území představují tyto oblasti komplexně fungující regiony, které ovšem v systému české veřejné správy zatím neplní významnější roli. V těchto územích přitom leží nejdůležitější rozvojové póly národní ekonomiky a neměly by tak do budoucna zůstat opomenuty. Jejich význam se díky vysoké dynamice ve struktuře ekonomiky a osídlení prohlubuje, což vytváří řadu výzev pro nastavení (organizace) a zaměření (typ vykonávané činnosti) veřejné správy a regionální politiky.

Metropolitní oblasti jsou v podmínkách ČR tvořeny jak jedním dominantním jádrovým městem, které ovlivňuje vývoj širšího území (např. Praha a zázemí, Brno a zázemí), ale také větším počtem populačně velkých měst a jejich zázemí (Ústecko a Chomutovsko, Ostravsko). Ačkoliv se tyto rozdíly v sídelní struktuře jednotlivých metropolitních oblastí mohou jevit jako zásadní, v praxi se ukazuje, že všechny typy aglomerací (resp. FUA) fungují podobným způsobem a čelí obdobným výzvám (viz Dotazníkové šetření v metropolitních oblastech a aglomeracích v České republice – MV ČR a MMR ČR). Tento předpoklad umožňuje přistoupit k návrhu jednotné metodiky institucionalizace metropolitní spolupráce v ČR formou metropolitního svazku.

1.2 Současný stav

V ČR dochází poměrně živelně k metropolizaci území, která významně překresluje prostorové vztahy mezi sídly v území, má dopad na poptávku po službách veřejné správy v jednotlivých územních úrovních, resp. přináší nové podněty do její činnosti. Výrazně se projevují negativa vyplývající z absence možnosti usměrňovat či harmonizovat určité aktivity a koordinovat společný postup v území. Tato negativa jsou spojená se vznikem negativních externích efektů (externalit), zvyšující se nákladovostí výkonu veřejné správy, zajišťováním veřejných služeb a obecně s absencí synergických efektů.

Vymezení metropolitních oblastí pro potřeby managementu prostorového (strategického a územního) rozvoje navíc není v současných podmínkách ČR sjednocené. Při implementaci nástroje ITI v kontextu regionální a kohezní politiky se pracuje s metropolitními oblastmi (jednotná metodika MMR ČR), zatímco pro potřeby územního plánování jsou vymezeny tzv. rozvojové oblasti (v celostátní Politice územního rozvoje ČR, rozpracovány pak v jednotlivých krajských ZÚR).

Nejednotnost přístupu a absence entity, která by zajišťovala koordinaci aktivit v metropolitním území, je v úzkém kontrastu s vývojem správy v ostatních zemích EU. Zatímco v ČR se metropolitní spolupráce teprve začíná rozvíjet, v řadě vyspělých evropských zemí má tato forma spolupráce již poměrně dlouhou historii a bylo v nich dosaženo vysokého stupně její institucionalizace.

1.3 Důvody řešení problematiky

Metropolitní spolupráce má oporu a je řešena v rámci dlouhodobé koncepční činnosti Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Ministerstva vnitra ČR. V případě MMR ČR je hlavní opora problematiky metropolitního rozvoje ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, zásadním národním strategickém dokumentu v oblasti regionálního rozvoje. V případě MV ČR jde o Koncepti Klienty orientovaná veřejná správa 2030, kde je zakomponováno téma metropolitní spolupráce a vznik tzv. metropolitního svazku (opatření 1.2.3 a 2.4.2). Dále byla pro potřeby řešení tohoto tématu na MV ČR zřízena Pracovní skupina pro metropolitní oblasti a aglomerace (METAG), jejímiž členy jsou jak dotčené resorty a zástupci všech metropolitních oblastí a aglomerací v ČR, tak i zástupci zájmových organizací, samosprávy a akademického sektoru.

Problematika institucionalizace metropolitní spolupráce je rovněž ukotvena v koaliční smlouvě politických stran současné vlády (říjen 2021): „*Posílíme metropolitní spolupráci a spolupráci na úrovni aglomerací včetně legislativního ukotvení a možnosti finanční podpory i z centrální úrovně*“ a zároveň v programové prohlášení vlády (leden 2022): „*Posílíme funkční spolupráci na úrovni metropolitních oblastí a aglomerací prostřednictvím Integrovaných územních investic.*“

Na základě řady proběhlých odborných diskusí, kulatých stolů (mj. v rámci projektu TA ČR METROSPOL) a zahraničních zkušeností je možné konstatovat, že mezi odborníky panuje rámcová shoda na vytvoření subjektu (instituce), který by byl zodpovědný za harmonický rozvoj území metropolitní oblasti/aglomerace – tzv. metropolitní svazek.

1.4 Základní parametry metropolitního svazku společné pro dlouhodobou i krátkodobou variantu

Metropolitním svazkem je v krátkodobé překlenovací variantě myšlen v následujících bodech zapsaný ústav.

- Metropolitní svazek je specifickou entitou s právní subjektivitou umožňující spolupráci jádrového města nebo měst (přirozeného těžiště metropolitního území) s ostatními obcemi a krajem (krají).
- Vzhledem k vysokému počtu spolupracujících obcí nelze předpokládat, že se na každodenní exekutivě budou podílet všechny obce metropolitní oblasti/aglomerace. Účast obcí (mimo jádrové město) na činnostech metropolitního svazku je proto navržena zprostředkovaně, a to prostřednictvím dobrovolných svazků obcí, jejichž jsou obce členy (tzv. metropolitní dobrovolný svazek obcí – viz dále).
- Metropolitní svazek může být v budoucnu nositelem rozvojové strategie metropolitní oblasti/aglomerace (vazba na dokumenty a legislativu MMR ČR) – to však s účinností až od roku 2028.
- Činnosti, tematické zaměření a financování dlouhodobé a krátkodobé varianty metropolitního svazku jsou rozvedeny níže.

2. Postup při založení metropolitního svazku v rámci České republiky (dlouhodobá varianta s plošnou legislativní úpravou)

2.1 Předpoklady, specifika, terminologie

Předpokladem plošného celonárodního dlouhodobého řešení problematiky institucionalizace metropolitní spolupráce v ČR na bázi metropolitních svazků je platná a účinná legislativní úprava¹. Tato legislativní úprava mj. umožní přenést nositelství nástroje ITI na metropolitní svazek.

Zákonem budou upraveny zejm. základní orgány metropolitního svazku a vazby mezi nimi. Nastavení ostatních orgánů metropolitního svazku a případná podrobnější úprava vztahů se předpokládá prostřednictvím stanov. Bude tak ponechána dostatečná flexibilita upravit fungování metropolitních svazků v kontextu konkrétních územních specifik. Orgány metropolitního svazku jsou:

- valná hromada metropolitního svazku,
- rada metropolitního svazku,
- metropolitní dobrovolné svazky obcí,
- předseda metropolitního svazku.

Stanovy mohou určit ještě další orgány metropolitního svazku. Rovněž tak podrobněji vymezí způsob vzniku a zániku členství obce v metropolitním svazku.

¹ Jako nejvhodnější se jeví zásadnější úprava zákona č. 128/2000 Sb., obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, příp. drobná úprava zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů či schválení samostatného zákona, který umožní provázat existenci metropolitní spolupráce v podobě, která nebude ze strany krajů vnímána jako konkurenční, nýbrž vhodné doplnění nadmístní spolupráce.

Kompetence metropolitního svazku

Metropolitní svazek bude plnit následující úkoly:

- Analyzuje území metropolitní oblasti.
- Může být nositelem nástroje ITI na úrovni metropolitní oblasti.
- Může zpracovávat, implementovat a vyhodnocovat Integrovanou strategii rozvoje dané metropolitní oblasti.
- Může zajišťovat přípravu a koordinaci projektů směřujících k naplňování Integrované strategie rozvoje dané metropolitní oblasti.
- Vytváří plán zohledňující potřebu sladění územně plánovacích aktivit obcí Metropolitního svazku.
- Zpracovává, implementuje a vyhodnocuje další strategické a plánovací dokumenty na úrovni metropolitní oblasti, akční plány a programy rozvoje pro celou metropolitní oblast anebo její část. Tyto dokumenty vyplývají z potřeby rozvoje FUA iniciované členy Metropolitního svazku. Může se jednat například o plán udržitelné mobility metropolitní oblasti, prostorovou vizi rozvoje oblasti aj.
- Zajišťuje provázanost, soudržnost a korelaci různých intervencí v rámci jednotlivých strategických dokumentů v metropolitní oblasti.
- Vyjadřuje se k různým strategicko-plánovacím dokumentům a veřejným politikám realizovaným na úrovni metropolitního území.
- Spolupracuje při řešení dalších úkolů a projektů vyžadujících společný či koordinovaný postup na území aglomerace na základě rozhodnutí členů Metropolitního svazku v oblastech (zejm. zpracovává projektovou dokumentaci a koordinuje projekty metropolitního významu):
 - Jednotného systému prevence, sběru a likvidace odpadu;
 - Integrovaného systému městské a příměstské dopravy (s důrazem na železniční/kolejovou dopravu); parkoviště P+R a terminály;
 - Cyklodopravy a cykloturistiky;
 - Protipovodňové ochrany a revitalizačních opatření, zásobování vodou, odkanalizování; problematiky sucha a eroze; přizpůsobení se klimatickým změnám;
 - Vzdělávací a sociální infrastruktury;
 - Sportovního a rekreačního vyžití.
- Poskytuje specializovanou podporu a pomoc místním orgánům a dalším stakeholderům v území v oblastech:
 - Dotačního poradenství;
 - Právního poradenství včetně společného zadávání veřejných zakázek;
 - Zadávání architektonických a urbanistických soutěží;
 - Kultivace veřejného prostoru;
 - Zpracování a využívání metropolitních dat;
 - Sdílení dobré praxe.
- Mapuje rozvojové lokality metropolitního významu.
- Koordinuje diskuzi v rámci průřezových témat v oblastech:
 - Rezidenční výstavby;
 - Komerční výstavby;
 - Modernizace a rozvoje technické a komunální infrastruktury;
 - Modernizace, rozvoje a propojení veřejných služeb;
 - Integrovaného hospodářského rozvoje, rozvoje inovačního potenciálu a zvyšování hospodářské konkurenceschopnosti;
 - Rozvoje lidských zdrojů a boje proti sociálnímu vyloučení a socioekonomické nerovnováze;
 - Destinačního managementu;
 - Případně i dalších relevantních oblastech.

- Podporuje, předkládá a realizuje projekty financované z národních, evropských nebo mezinárodních fondů, které se specializují na metropolitní problematiku.
- V souladu s ustanoveními stanov a v souladu s upraveným zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), může organizovat a vykonávat určité činnosti za účelem plnění určitých úkolů stanovených zákonem místním orgánům veřejné správy zejména v oblastech městského rozvoje.
- Metropolitní svazek může vykonávat veřejné úkoly spadající do působnosti samosprávy obce či kraje nebo koordinovat plnění těchto úkolů na základě dohody uzavřené s daným územním samosprávným celkem.
- Metropolitní svazek může být pověřen výkonem státní správy.
- Zajišťuje další činnosti dle stanov.

Valná hromada metropolitního svazku

- Se skládá z primátora/ů jádrového/jádrových města/měst, hejtmana/hejtmanů kraje/krajů a starostů všech členských obcí metropolitního svazku, stanovy mohou určit způsob zastupování členů na valné hromadě.
- Rozhoduje většinou přítomných členů, valná hromada je usnášeníschopná za přítomnosti alespoň nadpoloviční většiny svých členů.
- Se schází nejméně jedenkrát za kalendářní rok.
- Rozhoduje o zrušení metropolitního svazku, o vzniku a zániku členství, změně stanov, rozpočtu na další kalendářní rok a výši členských příspěvků.
- Může mít stanovami určenu ještě další působnost.
- Je svolávána a řízena předsedou metropolitního svazku.

Rada metropolitního svazku

- Je výkonným orgánem metropolitního svazku, který plní rovněž úkoly stanovené stanovami a zvláštními právními předpisy.
- Je kolektivním orgánem, který rozhoduje většinou všech svých členů, stanovy mohou určit oblasti, kdy je k rozhodnutí zapotřebí kvalifikovaná většina.
- Zabezpečuje rozhodování všech záležitostí, pokud nejsou vyhrazeny valné hromadě.
- Má stanovami určený celkový lichý počet členů rady a celkový počet zástupců metropolitních dobrovolných svazků, včetně způsobu jejich kooptace do rady.
- Členy rady jsou předseda metropolitního svazku, zástupce kraje a zástupci metropolitních dobrovolných svazků obcí.

Předseda metropolitního svazku

- Zastupuje metropolitní svazek navenek, stanovy určí způsob jeho zastupování,
- Je volen ze členů rady metropolitního svazku.
- Svolává a řídí valnou hromadu metropolitního svazku.
- Může mít stanovami určeny další úkoly, které má vykonávat.

Metropolitní dobrovolný svazek obcí

- V metropolitních oblastech vznikají ve správním obvodu obcí s rozšířenou působností metropolitní dobrovolné svazky obcí, které jsou dobrovolnými svazky obcí podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- V každém správním obvodu obce s rozšířenou působností spadající do metropolitní oblasti vznikne v ideálním případě pouze jeden metropolitní dobrovolný svazek obcí; v případě velkých SO ORP lze uvažovat vznik dvou metropolitních dobrovolných svazků obcí.
- Každá obec smí být zastoupena prostřednictvím pouze jednoho metropolitního dobrovolného svazku obcí.

- Na metropolitní dobrovolný svazek obcí se může změnit i stávající dobrovolný svazek obcí.
- Členem metropolitních dobrovolných svazků obcí je vždy obec s rozšířenou působností.
- Metropolitní dobrovolné svazky obcí jsou platformou pro členské obce k diskusi o otázkách spojených s činností metropolitního svazku.
- Zvláštní právní předpisy a stanovy mohou pověřit metropolitní dobrovolné svazky obcí úkoly.
- Metropolitní dobrovolné svazky obcí spolupracují s dalšími veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty.

Financování metropolitního svazku

- Metropolitní svazek je financován skrze členské příspěvky jednotlivých subjektů, z dotací z rozpočtů územně samosprávných celků a z dalších zdrojů. Výše členského příspěvku se stanoví na základě kritérií daných ve stanovách svazku. Mezi tyto kritéria může patřit rozloha, počet obyvatel. Výši příspěvku schvaluje valná hromada.
- Metropolitní svazek může vybírat platby za účelem financování veřejných služeb, které jsou jeho prostřednictvím poskytovány.
- Zastupitelstva územně samosprávných celků členů metropolitní oblasti mohou v souladu se zákonem stanovit zvláštní místní poplatky za účelem financování veřejných služeb poskytovaných metropolitním svazkem.
- Stát, kraj anebo jednotlivé obce mohou podporovat rozvoj a činnost metropolitních svazků prostřednictvím rozvojových programů, financovaných každoročně ze státního/krajského/obecního rozpočtu nebo z jiných zdrojů na základě předem stanovených kritérií.
- Metropolitní svazek může být způsobilý jako žadatel anebo partner v případě projektů financovaných z evropských fondů.
- Metropolitní svazek může být financován jako nositel nástroje ITI prostřednictvím Operačního programu technická pomoc.

2.2 Postup vzniku

Následující text představuje technický popis a postup jednotlivých kroků směřujících ke vzniku tzv. metropolitního svazku a mohl by se stát základem pro budoucí legislativní úpravu vzniku a fungování metropolitních svazků v ČR.

A. Výběr relevantního metropolitního území

- Za současné situace se řešitelům projektu jeví jako nejuchopitelnější a časově nejschůdnější využít stávající platné vymezení metropolitních oblastí/aglomerací dle jednotné metodiky MMR ČR (Ouředníček a kol., 2020).
- Do budoucna se však nabízí (jak už bylo uvedeno v části 1.2) i s ohledem na charakter navrhovaného metodického postupu vytvořit nové unifikované vymezení funkčních městských oblastí v ČR dle jednotné metodiky MMR ČR, případně MV ČR, a to s vazbou nejen na strategické, ale i územní plánování (PÚR, ZÚR). Ke zvážení je vymezení respektující hranice správních obvodů ORP (při možné redefinici některých SO ORP z úrovně MV ČR).
- Jako metropolitní území/oblasti jsou považována celistvá území hlavního města Prahy, Brna, Českých Budějovic, Hradce Králové a Pardubic, Chomutova a Ústí nad Labem, Jihlavy, Karlových Varů, Liberce, Olomouce, Ostravy, Plzně, Mladé Boleslavi, Zlína, dále jen „jádrová města“ a jejich přirozeného zázemí.
- Do budoucna lze kritéria pro možnosti vytvoření metropolitního svazku upravit dle potřeb národní úrovně (např. minimální populační velikost).

B. Prověření zájmu území o vznik metropolitního svazku

- Primátor jádrového města neformálně zjistí zájem mezi územními partnery o vznik metropolitního svazku, v případě Hradce Králové a Pardubic, resp. Ústí nad Labem a Chomutova jeden z primátorů po vzájemné dohodě.

C. Příprava vzniku metropolitního svazku

- Primátor jádrového města spolu se starosty obcí s rozšířenou působností (či jiným zástupcem daného SO ORP), které spadají do vymezené metropolitní oblasti, a zástupcem kraje/krajů, vytvoří přípravný výbor pro vznik metropolitního svazku (dále jen „přípravný výbor“).
- Předsedou přípravného výboru je primátor jádrového města, který za něj jedná navenek, v případě Hradce Králové a Pardubic, resp. Ústí nad Labem a Chomutova jeden z primátorů po vzájemné dohodě, případně si přípravný výbor zvolí předsedu ze svého středu (s ohledem na místní situaci).
- Přípravný výbor zmapuje potenciál vzniku/fungování metropolitních dobrovolných svazků obcí v daných SO ORP.
- Na základě výše uvedeného Přípravný výbor osloví obce spadající do metropolitní oblasti prostřednictvím starostů ORP s žádostí o vytvoření metropolitního dobrovolného svazku obcí a jeho zapojení do vzniku metropolitního svazku, případně prostřednictvím zástupců stávajících DSO s návrhem na jejich zapojení do vzniku metropolitního svazku.
- Přípravný výbor zpracuje návrh stanov, který společně s návrhem na zápis do rejstříku metropolitních svazků, smlouvou o vytvoření metropolitního svazku a zápisy o vzniku metropolitních dobrovolných svazků obcí zašle Ministerstvu vnitra ČR.
- Metropolitní svazek může vzniknout, pokud je jeho členem jádrové město/města, kraj/kraje a minimálně jeden metropolitní dobrovolný svazek obcí.

D. Vznik metropolitního svazku

- Ministerstvo vnitra ČR zapíše metropolitní svazek do rejstříku metropolitních svazků, pokud byly splněny podmínky zákona a návrh stanov metropolitního svazku odpovídá zákonným požadavkům.
- Po zapsání metropolitního svazku do rejstříku metropolitních svazků svolá přípravný výbor neprodleně valnou hromadu metropolitního svazku.
- Metropolitní svazek nabývá právní osobnosti zápisem do rejstříku metropolitních svazků vedeného u Ministerstva vnitra ČR,²
- Každá obec spadající do metropolitní oblasti je oprávněna být prostřednictvím metropolitního dobrovolného svazku obcí členem příslušného metropolitního svazku.

² Do rejstříku metropolitních svazků se zapisuje den vzniku metropolitního svazku, den jeho zrušení s uvedením právního důvodu, den jeho zániku, název a sídlo metropolitního svazku, identifikační číslo osoby metropolitního svazku poskytnuté správcem základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci, předmět činnosti metropolitního svazku, orgány, kterými metropolitní svazek jedná, a jméno, příjmení a adresa bydliště osob vykonávajících jejich působnost spolu s uvedením způsobu, jakým tento orgán svazek obcí zastupuje, a údaje o dni vzniku nebo zániku jejich funkce; rejstřík metropolitních svazků je veřejný rejstřík, přičemž jeho součástí je sbírka listin, v níž jsou uloženy smlouva o vytvoření metropolitního svazku spolu se stanovami a změny těchto dokumentů.

3. Postup při založení metropolitního svazku (krátkodobá varianta – pilotní příklad; bez legislativní úpravy)

3.1 Předpoklady, specifika, terminologie

S ohledem na skutečnost, že stávající právní úprava jednotlivých analyzovaných forem v žádné z nich zcela nenaplnuje potřebná kritéria, navrhuje se pro institucionalizaci spolupráce dočasné využití kombinace dvou forem směřujících k maximálnímu přiblížení dlouhodobé variantě, a to Zapsaného ústavu (Z.Ú.) a Dobrovolných svazků obcí (DSO) prostorově přibližně odpovídajícím SO ORP. Jako nejvhodnější dočasná forma pro institucionalizaci metropolitního svazku se tak jeví založení zapsaného ústavu, jehož zakladateli by se stali příslušné statutární město/města, příslušný kraj/kraje a vybrané již existující dobrovolné svazky obcí (v případě nutnosti i nově založené jednoúčelové DSO).

Krátkodobá varianta neumožňuje přenést nositelství nástroje ITI. Nicméně tato varianta počítá s možností přenést jménem nositele (jádrové město) na metropolitní svazek některé podpůrné činnosti související se zpracováním, implementací a monitoringem Integrované strategie rozvoje dané metropolitní oblasti. Rozhodující pravomoci související se zpracováním integrované strategie a implementací nástroje ITI jsou nadále ponechány nositeli nástroje ITI (dle zákona č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Orgány zapsaného ústavu jsou:

- správní rada zapsaného ústavu,
- ředitel zapsaného ústavu.

Zakladatelským právním jednáním, resp. zakládací listinou, může být dále jako orgán zřízena i dozorčí rada ústavu.

V zakládací listině je dále obsažen název ústavu a jeho sídlo, účel ústavu vymezením předmětu jeho činnosti, údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu, počet členů správní rady a podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, nevyhradí-li se její úprava ve statutu ústavu (návrh zakládací listiny je přílohou č. 1. této metodiky).

Kompetence

Metropolitní svazek (zapsaný ústav) bude plnit následující úkoly:

- Analyzuje území metropolitní oblasti.
- Vykonává podpůrné činnosti související se zpracováním, implementací a monitoringem Integrované strategie rozvoje dané metropolitní oblasti, a to na základě pověření nositele nástroje ITI.
- Zajišťuje koordinaci projektů směřujících k naplňování Integrované strategie rozvoje dané metropolitní oblasti.
- Vytváří plán zohledňující potřebu sladění územně plánovacích aktivit obcí Metropolitního svazku.
- Zpracovává, implementuje a vyhodnocuje další strategické a plánovací dokumenty na úrovni metropolitní oblasti, akční plány a programy rozvoje pro celou metropolitní oblast nebo její část. Tyto dokumenty vyplývají z potřeby a rozvoje FUA iniciované členy Metropolitního svazku. Může se jednat například o plán udržitelné mobility metropolitní oblasti, prostorovou vizi rozvoje metropolitní oblasti aj.
- Zajišťuje provázanost, soudržnost a korelaci různých intervencí v rámci jednotlivých strategických dokumentů v metropolitní oblasti.
- Vyjadřuje se k různým strategicko-plánovacím dokumentům a veřejným politikám realizovaným na úrovni metropolitního území.
- Spolupracuje při řešení dalších úkolů a projektů vyžadujících společný či koordinovaný postup na území aglomerace na základě rozhodnutí členů Metropolitního svazku v

oblastech (zejm. zpracovává projektovou dokumentaci a koordinuje projekty metropolitního významu):

- Jednotného systému prevence, sběru a likvidace odpadu;
- Integrovaného systému městské a příměstské dopravy (s důrazem na železniční/kolejovou dopravu), parkoviště P+R a terminály;
- Cyklodopravy a cykloturistiky;
- Protipovodňové ochrany a revitalizačních opatření, zásobování vodou, odkanalizování, problematiky sucha a eroze, přizpůsobení se klimatickým změnám;
- Vzdělávací a sociální infrastruktury;
- Sportovního a rekreačního vyžití.
- Poskytuje specializovanou podporu a pomoc místním orgánům a dalším stakeholderům v území v oblastech:
 - Dotačního poradenství;
 - Právního poradenství včetně společného zadávání veřejných zakázek;
 - Zadávání architektonických a urbanistických soutěží;
 - Kultivace veřejného prostoru;
 - Zpracování a využívání metropolitních dat;
 - Sdílení dobré praxe.
- Mapuje rozvojové lokality metropolitního významu.
- Koordinuje diskuzi v rámci horizontálních průřezových témat v oblastech:
 - Územního plánování;
 - Rezidenční výstavby;
 - Komerční výstavby;
 - Modernizace a rozvoje technické a komunální infrastruktury;
 - Modernizace, rozvoje a propojení veřejných služeb;
 - Integrovaného hospodářského rozvoje a zvyšování hospodářské konkurenceschopnosti;
 - Rozvoje lidských zdrojů a boje proti sociálnímu vyloučení a socioekonomické nerovnováze;
 - Destinačního managementu,
 - A jiné.
- Podporuje, předkládá a realizuje projekty financované z národních, evropských nebo mezinárodních fondů, které se specializují na metropolitní problematiku (tam, kde je to možné).
- Plní další atributy stanovené dle statutu.

Financování zapsaného ústavu

- Vklad při založení zapsaného ústavu, případně dodatečné peněžité vklady.
- Zapsaný ústav může vybírat platby za účelem financování veřejných služeb, které jsou jeho prostřednictvím poskytovány.
- Stát, kraj nebo jednotlivé obce mohou podporovat rozvoj a činnost zapsaného ústavu prostřednictvím rozvojových programů, financovaných každoročně ze státního/krajského/obecního rozpočtu nebo z jiných zdrojů na základě předem stanovených kritérií.
- Rovněž může být způsobilý jako žadatel nebo partner v případě projektů financovaných z evropských fondů.

Metropolitní dobrovolný svazek obcí

- V metropolitních oblastech se z důvodu časové a organizační náročnosti jako metropolitní dobrovolné svazky obcí využijí již fungující dobrovolné svazky obcí, které dostatečně pokrývají metropolitní oblast.
- Pokud by to bylo nutné nebo účelné např. z důvodů absence již existujících DSO, nebo jejich slabého pokrytí metropolitní oblasti, mohou být založeny nové jednoúčelové

metropolitní dobrovolné svazky obcí, které jsou dobrovolnými svazky obcí podle zákona o obcích.

- Členem každého metropolitního dobrovolného svazku obcí je vždy obec s rozšířenou působností.
- Každá obec může být v metropolitním svazku zastoupena prostřednictvím toliko jednoho metropolitního dobrovolného svazku obcí.
- Metropolitní dobrovolné svazky obcí jsou platformou pro členské obce k diskusi o otázkách spojených s činnostmi metropolitního svazku.
- Metropolitní dobrovolné svazky obcí spolupracují s dalšími veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty.

3.2 Postup vzniku

Následující text představuje technický popis a postup jednotlivých kroků směřujících ke vzniku metropolitního svazku jako zapsaného ústavu v krátkodobé překlenovací variantě. Tato pilotní aktivita může pomoci identifikovat nedostatky a potenciální slabá místa pro připravovanou dlouhodobou variantu.

A. Relevantní metropolitní území

- Za současné situace se řešitelům projektu jeví jako nejuchopitelnější a časově nejschůdnější využít stávající platné vymezení metropolitních oblastí/aglomerací dle jednotné metodiky MMR ČR (Ouředníček a kol., 2020).

B. Prověření zájmu území o vznik zapsaného ústavu

- Primátor jádrového města neformálně zjistí zájem mezi územními partnery o vznik metropolitního svazku formou zapsaného ústavu, v případě Hradce Králové a Pardubic, resp. Ústí nad Labem a Chomutova jeden z primátorů po vzájemné dohodě.

C. Příprava vzniku zapsaného ústavu

- Primátor jádrového města spolu se starosty obcí s rozšířenou působností a zástupci stávajících DSO, které spadají do vymezené metropolitní oblasti, a zástupce kraje/krajů, vytvoří přípravný výbor pro vznik zapsaného ústavu, dále jen „přípravný výbor“.
- Předsedou přípravného výboru je primátor jádrového města, který za něj jedná navenek, v případě Hradce Králové a Pardubic, resp. Ústí nad Labem a Chomutova jeden z primátorů po vzájemné dohodě, případně si přípravný výbor zvolí předsedu ze svého středu (s ohledem na místní situaci).
- Přípravný výbor zmapuje potenciál stávajících DSO fungovat jako metropolitní dobrovolný svazek obcí, případně možnost/nutnost vzniku nových účelově založených metropolitních dobrovolných svazků obcí.
- Pokud je to nutné/vhodné, Přípravný výbor osloví prostřednictvím starosty/-ů ORP vybrané obce s návrhem na založení metropolitních dobrovolných svazků obcí.
- Přípravný výbor zpracuje návrh zakládací listiny, případně i statutu zapsaného ústavu pro správní radu, ve kterých bude mj. upravena vnitřní organizace ústavu a podrobnosti o jeho činnosti.
- Na základě výše uvedeného Přípravný výbor osloví obce spadající do metropolitní oblasti prostřednictvím zástupců vybraných DSO s žádostí o schválení jejich zapojení do zapsaného ústavu prostřednictvím DSO.
- Zakladatele zapsaného ústavu budou tvořit jádrové město/města, kraj/kraje a nejméně jeden dobrovolný svazek obcí.

D. Vznik zapsaného ústavu

- Ústav vzniká zápisem do veřejného rejstříku, kterým je rejstřík ústavů.
- Zakladatelem zapsaného ústavu budou jádrové město/města, příslušný kraj/kraje a dobrovolné svazky obcí v metropolitní oblasti, a to na základě zakládací listiny ústavu.
- Zakladatelé určí v zakladatelském právním jednání počet členů správní rady a výši vkladů do ústavu od jednotlivých zakladatelů, současně se doporučuje vyhradit úpravu vnitřní organizace ústavu statutu ústavu.
- Správní rada zapsaného ústavu vydá statut ústavu, ve kterém upraví vnitřní organizaci ústavu a podrobnosti o jeho činnosti v návaznosti na předchozí bod.
- Správní rada zvolí ředitele zapsaného ústavu.
- Dále se v rámci zakladatelského právního jednání doporučuje zřídit dozorčí radu ústavu.

Příloha č.1.

Návrh zakládací listiny

Čl. I.

Zakladatelé ústavu

1. Zakladateli ústavu jsou
 - a) ..., se sídlem..., IČO: ...,
 - b) ..., se sídlem..., IČO: ...,
 - c) ..., se sídlem..., IČO: ...,(dále také společně jako „zakladatelé“).

Čl. II.

Název a sídlo ústavu

1. Název ústavu zní ... (dále jen „Ústav“).
2. Sídlem ústavu je ...
3. Identifikační číslo ústavu je ...

Čl. III.

Účel ústavu a předmět činností

1. Ústav je zakládán za účelem prosazování společného zájmu při zajištění koordinovaného a vyváženého rozvoje metropolitní oblasti.
2. Pro naplnění svého účelu Ústav provádí zejména tyto činnosti:
 - a) analyzuje území metropolitní oblasti;
 - b) zpracovává, implementuje a vyhodnocuje Integrovanou strategii rozvoje dané metropolitní oblasti na základě pověření nositele nástroje ITI;
 - c) zajišťuje koordinaci projektů směřujících k naplňování Integrované strategie rozvoje dané metropolitní oblasti;
 - d) vytváří plán zohledňující potřebu sladění územně plánovacích aktivit obcí v metropolitní oblasti;
 - e) zpracovává, implementuje a vyhodnocuje další strategické a plánovací dokumenty na úrovni metropolitní oblasti, akční plány a programy rozvoje pro celou metropolitní oblast nebo její část;
 - f) zajišťuje provázanost, soudržnost a korelaci různých intervencí v rámci jednotlivých strategických dokumentů v metropolitní oblasti;
 - g) vyjadřuje se k různým strategicko-plánovacím dokumentům a veřejným politikám realizovaným na úrovni metropolitního území;
 - h) spolupracuje při řešení dalších úkolů a projektů vyžadujících společný či koordinovaný postup v metropolitní oblasti na základě rozhodnutí zakladatelů (zejm. zpracovává projektovou dokumentaci a koordinuje projekty metropolitního významu) v oblastech:
 - i. jednotného systému prevence, sběru a likvidace odpadu,
 - ii. integrovaného systému městské a příměstské dopravy (s důrazem na železniční/kolejovou dopravu), parkoviště P+R a terminály,
 - iii. cyklodopravy a cykloturistiky,
 - iv. protipovodňové ochrany a revitalizačních opatření, zásobování vodou, odkanalizování, problematiky sucha a eroze, přizpůsobení se klimatickým změnám,

- v. vzdělávací a sociální infrastruktury,
 - vi. sportovního a rekreačního vyžití.
- i) poskytuje specializovanou podporu a pomoc místním orgánům a dalším subjektům v území v oblastech:
- i. dotačního poradenství,
 - ii. právního poradenství včetně společného zadávání veřejných zakázek,
 - iii. zadávání architektonických a urbanistických soutěží,
 - iv. kultivace veřejného prostoru,
 - v. zpracování a využívání metropolitních dat,
 - vi. sdílení dobré praxe.;
- j) mapuje rozvojové lokality metropolitního významu;
- k) koordinuje diskuzi v rámci horizontálních průřezových témat zejména v oblastech:
- i. územního plánování;
 - ii. rezidenční a komerční výstavby,
 - iii. modernizace a rozvoje technické a komunální infrastruktury;
 - iv. modernizace, rozvoje a propojení veřejných služeb,
 - v. integrovaného hospodářského rozvoje a zvyšování hospodářské konkurenceschopnosti,
 - vi. rozvoje lidských zdrojů a boje proti sociálnímu vyloučení a socioekonomické nerovnováze,
 - vii. destinačního managementu;
- l) podporuje, předkládá a realizuje projekty financované z národních, evropských nebo mezinárodních fondů, které se specializují na metropolitní problematiku;
- m) plní další úkoly stanovené dle statutem.
3. K zajištění své činnosti může být Ústav zakladatelem či společníkem obchodní společnosti nebo jiné právnické osoby, může vyvíjet vlastní ekonomickou činnost, může rovněž zřizovat nadace a vyvíjet nadační činnost.
4. Ústav může k podpoře a zajištění své hlavní činnosti provozovat také vedlejší činnost spočívající v....

Čl. IV. Výše vkladu

1. Do Ústavu vkládají zakladatelé
- a) ..., se sídlem..., IČO: ..., peněžní vklad ve výši ... Kč (slovy: ... korun českých),
 - b) ..., se sídlem..., IČO: ..., peněžní vklad ve výši ... Kč (slovy: ... korun českých),
 - c) ..., se sídlem..., IČO: ..., peněžní vklad ve výši ... Kč (slovy: ... korun českých),

Čl. V. Orgány ústavu

1. Orgány Ústavu jsou:
- a) ředitel,
 - b) správní rada a
 - c) dozorčí rada.

Čl. VI. Ředitel

1. Ředitel je statutárním orgánem Ústavu, řídí činnost ústavu a jedná jeho jménem.

2. Ředitel rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se Ústavu, které nejsou právními předpisy nebo touto zakládací listinou svěřeny do kompetence zakladatelů nebo správní či dozorčí radě.
3. Ředitel nemůže být členem správní ani dozorčí rady, může se však účastnit jejich jednání s hlasem poradním.
4. Ředitele jmenuje a odvolává správní rada.
5. Ředitel dostává za výkon funkce odměnu, jejíž výši stanovuje správní rada.
6. Ředitel zejména
 - a) řídí činnost ústavu, její plánování a vyhodnocování,
 - b) zajišťuje financování ústavu,
 - c) zajišťuje vytváření strategických a koncepčních materiálů ústavu,
 - d) řídí a koordinuje aktivity oddělení a pracovníků ústavu,
 - e) vytváří podmínky pro profesní růst zaměstnanců,
 - f) uzavírá, mění a vypovídá smlouvy s fyzickými i právníckými osobami,
 - g) předkládá správní radě plán činnosti a rozpočet na následující období,
 - h) předkládá správní radě zprávu o činnosti a finanční zprávu za předchozí období,
 - i) zajišťuje tvorbu výroční zprávy.
7. Ředitel zastupuje ústav ve všech jeho věcech samostatně.

Čl. VII. Správní rada

1. Správní rada má X (X) členů.
2. Funkce člena správní rady je neslučitelná s funkcí ředitele a s funkcí člena dozorčí rady.
3. Členové správní rady jsou jmenováni a odvoláváni zakladateli. Správní rada ze svých členů volí předsedu správní rady.
4. Funkční období člena správní rady je tříleté. Člena správní rady lze volit i opakovaně.
5. Správní rada se schází nejméně dvakrát ročně. Rozhoduje nadpoloviční většinou hlasů všech svých členů.
6. Rozhodnutí správní rady mohou být v případě potřeby přijímána per rollam. Předseda správní rady nebo jím pověřená osoba se může obrátit na všechny členy správní rady s podklady, s návrhem ke schválení a s termínem k elektronickému nebo písemnému vyjádření.
7. Členům správní rady nepřísluší odměna za výkon funkce.
8. Správní rada zejména
 - a) volí a odvolává ředitele, dohlíží na výkon jeho působnosti a stanovuje výši jeho odměny,
 - b) schvaluje rozpočet, řádnou a mimořádnou účetní závěrku a výroční zprávu ústavu,
 - c) rozhoduje o zahájení, ukončení nebo změně předmětu vedlejší činnosti ústavu,
 - d) uděluje předchozí souhlas k právnímu jednání, kterým ústav:
 - i. zcizuje nemovitou věc,
 - ii. vlastní nemovitou věc zatěžuje,
 - iii. nabývá nebo pozbývá právo autorské nebo průmyslové,
 - iv. zakládá jinou právníckou osobu nebo se na takové osobě podílí vkladem,
 - v. zcizuje movitou věc, jejíž hodnota je vyšší než...
 - e) schvaluje statut Ústavu, v rámci kterého zejména stanovuje podrobnosti o vnitřní organizaci Ústavu.
9. Prvními členy správní rady jsou:
 - a) ..., nar. ..., trvale bytem...,
 - b) ..., nar. ..., trvale bytem...,
 - c) ..., nar. ..., trvale bytem...,
 - d) ..., nar. ..., trvale bytem...,

e) ..., nar. ..., trvale bytem...

Čl. VIII. Dozorčí rada

1. Dozorčí rada je kontrolní a revizní orgán ústavu.
2. Dozorčí rada má X (X) členy.
3. K funkci člena dozorčí rady není způsobilá osoba, která je členem správní rady nebo likvidátorem, je vůči ústavu v pracovním poměru, nebo není ve vztahu k účelu ústavu bezúhonná.
4. Členové dozorčí rady jsou jmenováni a odvoláváni zakladateli. Dozorčí rada ze svých členů volí předsedu dozorčí rady.
5. Funkční období člena dozorčí rady je tříleté. Člena dozorčí rady lze volit i opakovaně.
6. Dozorčí rada se schází nejméně jednou ročně. Rozhoduje nadpoloviční většinou hlasů všech svých členů.
7. Rozhodnutí dozorčí rady mohou být v případě potřeby přijímána per rollam. Předseda dozorčí rady nebo jím pověřená osoba se může obrátit na všechny členy dozorčí rady s podklady, s návrhem ke schválení a s termínem k elektronickému nebo písemnému vyjádření.
8. Členům dozorčí rady nepřísluší odměna za výkon této funkce.
9. Dozorčí rada zejména
 - a) dohlíží, zda správní rada vykonává působnost podle zákona a ve shodě se zakládací listinou, případně statutem,
 - b) upozorňuje správní radu na zjištěné nedostatky a podává návrhy na jejich odstranění,
 - c) kontroluje, jak je vedeno účetnictví a přezkoumává roční, mimořádnou a konsolidovanou účetní závěrku,
 - d) vyjadřuje se k výroční zprávě,
 - e) nejméně jedenkrát ročně podává správní radě v písemné formě zprávu o své kontrolní činnosti,
 - f) zastupuje Ústav proti členu správní rady, jakož i v každé záležitosti, kdy zájem členů správní rady odporuje zájmům Ústavu,
- g) svolá zasedání správní rady, pokud tak na její návrh neučiní předseda správní rady,
- h) může v rozsahu své působnosti nahlížet do dokladů ústavu a požadovat od členů dalších orgánů ústavu nebo jeho zaměstnanců vysvětlení k jednotlivým záležitostem.
10. Prvními členy dozorčí rady jsou:
 - a) ..., nar. ..., trvale bytem...,
 - b) ..., nar. ..., trvale bytem...,
 - c) ..., nar. ..., trvale bytem...

Čl. IX. Účetnictví a výroční zpráva

1. Ústav účtuje odděleně o nákladech a výnosech spojených s hlavním předmětem činnosti, s vedlejší činností a se správou ústavu.
2. Ústav vydá a uveřejní výroční zprávu nejpozději do šesti měsíců po skončení účetního období uložením do sbírky listin.
3. Výroční zpráva obsahuje zejména údaje o
 - a) činnosti a hospodaření ústavu, včetně výše plnění poskytnutým členům orgánů Ústavu,
 - b) změnách členství v orgánech ústavu,
 - c) případných změnách zakladatelského právního jednání.

4. Pokud výše čistého obratu ústavu překročí 10 000 000 Kč (deset milionů korun českých), ověřuje účetní závěrku a výroční zprávu ústavu auditor.

Čl. X.

Závěrečná ustanovení

1. Právní vztahy z této zakládací listiny vyplývající a v ní výslovně neuvedené se řídí ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími obecně platnými právními předpisy.
2. Všechny změny a doplňky této zakládací listiny je možno činit pouze písemnou formou.

Doložka podle § 41 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Tato zakládací listina byla schválena na ... zasedání Zastupitelstva města ... konaném dne ..., usnesení č.

Doložka podle § 23 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Tato zakládací listina byla schválena na ... zasedání Zastupitelstva ... konaném dne ..., usnesení č.